

§ 164

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Pia Pakarisen toivomusponnosta helsinkiläisten nuorten vaikuttamismahdollisuuksien sisällyttämisestä kaupunkitasoisiin opetussuunnitelmiin

HEL 2022-005438 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Pia Pakarisen toivomusponnosta helsinkiläisten nuorten vaikuttamismahdollisuuksien sisällyttämisestä kaupunkitasoisiin opetussuunnitelmiin seuraavan lausunnon:

Käsitellessään nuorten aloitteita ajalta 1.7.—31.12.2021 (13.4.2022, 7 §) kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla Pia Pakarisen toivomusponnen helsinkiläisten nuorten vaikuttamismahdollisuuksien sisällyttämisestä kaupunkitasoisiin opetussuunnitelmiin. Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei kannata opetussuunnitelmatarkennuksia, sillä kaupunkitasoisiin opetussuunnitelmiin ja tutkinnon perusteisiin sisältyy jo paikallisiin vaikuttamismahdollisuuksiin perehtyminen. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että opetussuunnitelmien ja tutkinnon perusteiden lisäksi tulisi Helsingissä vahvistaa nuorten uskoa omiin kykyihinsä vaikuttaa.

Kaupunkitason opetussuunnitelmiin ja tutkinnon perusteisiin sisältyy päätöksentekojärjestelmään, yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja vaikuttamismahdollisuuksiin perehtyminen. Opetussuunnitelmissa ja tutkinnon perusteissa korostetaan oppijoiden ymmärryksen ja kokemusten lisäämistä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Opetussuunnitelmissa on sekä yleisellä tasolla kuvattu yhteiskunnallisen osaamisen lisäämistä että ainekohtaisissa sisällöissä sanoitettu yhteiskunnallista toimijuutta. Esimerkiksi yhteiskuntaopin sisällöissä ovat aktiivinen kansalaisuus, vaikuttamisen paikallisuus ja oppijoiden toimijuus nostettu keskeisiksi opetuksen tavoitteiksi.

Nuoria ohjataan aktiivisuuteen käsittelemällä helsinkiläisnuorten vaikuttamismahdollisuuksia oppitunneilla. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on yhteistyössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa työstetty kuvallista mallinnusta helsinkiläisnuorten vaikuttamisjärjestelmän selkeyttämiseksi oppilaitoksille. Mallinnuksesta ilmenee, mitä valmiita vaikuttamisen prosesseja kaupungissa on tarjolla ja mitä kanavia helsinkiläisnuori voi aktiivisesti hyödyntää. Mallinnuksen avulla myös oppilaitosten opettajat saavat selkeän koosteen siitä, mitä vaikuttamisen mahdollisuuksia helsinkiläisillä nuorilla kaupungissa on. Julistetta on

23.08.2022

jaettu oppilas- ja opiskelijakuntapäivillä, koulujen ja oppilaitosten ohjaaville opettajille, Helsinki oppii –sivuilla ja muissa kaupungin materiaaleissa. Juliste on saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Lisäksi oppijoille on koostettu Osallistu ja vaikuta –opas suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Oppaassa kuvataan oppijoille osallisuuden ja vaikuttamisen muotoja ja kanavia Helsingissä. Opas on työstetty yhteistyössä nuorisoneuvoston jäsenten ja oppilas- ja opiskelijakuntien hallitusten kanssa. Sekä juliste että opas löytyvät Helsinki oppii –sivuilta <https://helsinkioppii.hel.fi/julkaisut/osallistu-ja-vaikuta-opas-helsingilaisille-oppijoille/>.

Yhteiskunnallista toimijuutta ja osallisuutta vahvistetaan kouluissa ja oppilaitoksissa oppimisen omakohtaisuuden, yhteenkuuluvuuden lisäämisen, edustuksellisen vaikuttamisen sekä muutokseen innostamisen myötä. Oppijoiden osallisuuden kokemus vahvistuu erilaisten oppijalähtöisten projektien kautta, oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan, osallistuvan budjetoinnin prosessien ja äänestysten myötä. Kouluissa ja oppilaitoksissa on vahvat perinteet oppijoiden vaikuttamismahdollisuuksien käsittelymisen ja oppijoiden aktiivisuuden tukemisen parissa. Opetussuunnitelmaa täydennetään koulukohtaisissa toimintasuunnitelmissa, joissa koulut ja oppilaitokset kuvaavat, miten huolehditaan oppijoiden osallisuuden toteutumista.

Toivomusponnessa nostettiin esiin tärkeä asia nuorten vaikuttamismahdollisuuksien konkretisoinnista helsinkiläisille nuorille. Helsingissä on arvioitu kaupungin toimintatapoja ja käytäntöjä lapsen edun huomioimiseksi sekä Unicefin Lapsiystävällinen kunta –mallin yhteydessä että Ruudin strategiakauden 2017–2021 laajassa arvioinnissa. Arvioinneissa on kerätty tietoa lapsilta ja nuorilta, opettajilta ja rehtoreilta, nuoris- ja osallisuusohjaajilta, nuorisotyön toiminnanjohtajilta, tutkijoilta, Ruudin ohjausryhmältä, kaupungin toimialojen asiantuntijoilta sekä toimialajohtajilta. Arvioinnissa nousi esiin, miten opettajat ja nuorisotyöntekijät kokevat nuorten sitouttamisen ja mukana pitämisen haasteellisenä. Haastatteluissa korostui, miten keskeistä on vahvistaa nuorten arjen osallisuutta eli heidän uskoa itseensä, omiin kykyihinsä toimia ja rohkaista heitä etsimään itselleen sopivia tapoja vaikuttaa. Nykytilan kartoituksissa selvisi, miten Helsingissä tulisi yksittäisten vaikuttamiskanavien tarkastelun sijaan panostaa nuorten arjen osallisuuden vahvistamiseen, jotta nuorille syntyisi halu tarttua epäkohtiin ja tuoda äänensä kuuluviin.

Kaupunginhallituksessa päätettiin (7.2.2022, 6 §) perustaa Helsinkiin lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä sekä asettaa kaupunkitasoiset tavoitteet ja mittarit jokaisen lapsen ja nuoren osallisuuden vahvistamiseksi. Ohjausryhmä asetettiin osaksi kaupunkitasoista terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen (HYTE) ohjausrakennetta, lasten ja

nuorten hyvinvointia edistävän LANU-verkoston taktiseksi ryhmäksi. Ohjausryhmään nimettiin jäsenet kaikilta kaupungin toimialoilta ja kaupunginkansliasta. Kaupunkitasoiseksi strategiakauden 2021—2025 tavoitteeksi tuli varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori kokee osallisuutta ja uskoo mahdollisuuksiinsa vaikuttaa. Ohjausryhmä huolehtii, että osallistumisen ja vaikuttamisen toimintatapoja ja kanavia kehitetään kaupunkiyhteisesti ja kehittämisessä ja arvioinnissa kuullaan lapsia ja nuoria.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että kaupunkitasoiseen opetus-suunnitelmiin on lisätty paikalliset vaikutusmahdollisuudet. Opetus-suunnitelmatarkennusten sijaan lautakunta näkee tärkeänä, että Helsingissä vahvistetaan oppijoiden arjen osallisuutta sekä kannustetaan nuoria uskomaan omiin kykyihinsä vaikuttaa ja muuttaa asioita. Nuorten on tärkeää löytää omalle toiminnalleen sopivia vaikuttamisen paikkoja. Kaupungissa on monipuolisia vaikutusmahdollisuuksia, mutta näitäkin toimintoja ja niiden toimivuutta tulee arvioida nuorten kanssa. Kasvatus- ja koulutuslautakunta korostaa, miten tärkeää on kuulla lapsia ja nuoria osallisuuden kokemuksen vahvistamisessa ja vaikuttamiseen innostamisessa.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi
Helena Antikainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095
helena.antikainen(a)hel.fi
Kirsi Kukkonen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 81030
kirsi.kukkonen2(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2021-008091, Pakarinen toivomusponsi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalta lausuntoa 30.9.2022 mennessä valtuutettu Pia Pakarisen toivomuspon-

23.08.2022

Asia/7

nesta sisällyttää kaupunkitasoisiin opetussuunnitelmiin helsinkiläisten nuorten konkreettiset vaikutusmahdollisuudet omassa kotikaupungissa.

Toivomusponnesta on pyydetty lausuntoa myös kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi
Helena Antikainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095
helena.antikainen(a)hel.fi
Kirsi Kukkonen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 81030
kirsi.kukkonen2(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2021-008091, Pakarinen toivomusponsi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano